

GANČO PAJTONDŽIEV, MAKEDONSKI NARODNI ORA od Maleševsko, Delčevsko, Kočansko, Svetinikolsko, Štipsko, Radoviško, Strumičko i Valandovsko, Institut za folklor — Skopje. Makedonsko narodno stvarstvo, Orska narodna tradicija, kn. 1, Makedonska knjiga, Skopje 1973, 356 str.

Autor poslije kraćeg uvoda objašnjava vlastiti sistem pisanja pokreta i način na koji su plesovi opisivani. Poslije toga slijedi opći pregled materijala i u njemu posebno posvećena pažnja glazbenoj pratnji uz ples, rasprostranjenosti i podrijetlu pojedinih kolâ, stilskim osobinama i narodnoj terminologiji, odnosu plesa i plesača, povezanosti plesova s obredima i nijemim kolima koja se izvode bez pjesme i instrumentalne pratnje. I dok je ovaj dio knjige relativno siromašniji podacima, dotle je drugi njen dio, opis samih kolâ, veoma bogat. Opisano je 106 kolâ iz područja Maleševa, Delčeva, Kočana, Svetog Nikole, Štipa, Radoviša, Strumice i Valandova, i taj dio radnje G. Pajtondžieva predstavlja pravu dragocjenost.

Plesovi su opisani na ovaj način: ispod glazbenog zapisa dolazi kine-togram po autorovu sistemu, zatim pod njime zapis labanotacijom i na kraju još opis riječima. Na kraju je kratko objašnjenje o vremenu, mjestu zapisivanja i podaci o kazivačima. Pojedina kola ilustrirana su i fotografijama.

Po završetku opisa pojedinih kola, autor daje i niz vrlo korisnih podataka, naročito onih koji se tiču načina izvedbe i strukture. Tu su plesovi klasificirani po tome koji ih spol izvodi, prema glazbenoj pratnji, prema brzini izvođenja, prema tehnici plesanja, ritmičkim osobinama i još nekim elementima, možda koji put i suvišnima (kola koja se izvode s raširenim nogama, npr.).

Slijedi pregled objavljenih kola prema lokalitetu gdje su zapisana, njihov popis prema abecednom redu, poglavlje o istaknutim kazivačima, francuski sažetak i još neki podaci koji ovu zapaženu knjigu čine još vrijednijom. Institutu za folklor u Skoplju i Ganči Pajtondžievu neka ovo djelo bude poticaj za dalje objavljivanje etnokoreološke građe.

Ivan Ivančan

ELSIE DUNIN, MIHAILO DIMOSKI, STANIMIR VIŠINSKI, MAKEDONSKI NARODNI PLESovi, Prosvjetni sabor Hrvatske. Muzička biblioteka, Zagreb 1973, 153 str.

Autori su za potrebe Ljetne škole folkloru u Badiji obradili 15 makedonskih kola iz raznih strana Makedonije. Nakon popisa tih plesova prema ritmu, u predgovoru je iznijeto nekoliko osnovnih podataka o njima. Slijedi opis plesova. Prvo su općeniti podaci o tom gdje se kolo izvodi, kada se izvodi i tko ga izvodi. Iza opisa držanja u kolu napominje se glazbena pratnja i iznosi osnovni ritam. Nakon toga dolazi melodija glazbene pratnje, ritmička shema i opis plesa. Sve to ponavlja se još jednom uz obrazloženje na engleskom jeziku. Na kraju sva su kola opisana Labanovom kinetografijom ali po američkoj varijanti kako je predstavlja Ann Hutschinson.

Ova je knjiga još jedan prilog upoznavanju naših narodnih plesova, a prvo djelo o makedonskim plesovima u kojem je primijenjena labanotacija.

Ivan Ivančan